

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**РОЛЬ ТА МІСЦЕ ПРАВООХОРОННИХ
ОРГАНІВ У РОЗБУДОВІ ДЕМОКРАТИЧНОЇ
ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ**

**Матеріали
XV Міжнародної науково-практичної
конференції**

22 березня 2023 року

**Одеса
ОДУВС
2023**

УДК 351.74
P68

*Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей, які суттєво
перевищували пропоновані обсяги*

P68 Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави: матеріали XV міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 22 березня 2023 р. Одеса: ОДУВС, 2023. 362 с.

УДК 351.74

© ОДУВС, 2023

**ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА
ДОТРИМАННЯМ ПРАВ ЖІНОК, ЯКІ ВІДБУВАЮТЬ ПОКАРАННЯ
У ВИДІ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ**

*Резніченко С.В., кандидат юридичних наук, професор,
професор кафедри цивільно-правових дисциплін
Одеського державного університету внутрішніх справ,
Резніченко Г.С., кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права та кримінології
Одеського державного університету внутрішніх справ,*

Громадянське суспільство повинно відігравати активну роль у діяльності кримінально-виконавчої системи нашої країни, у тому числі приймати активну участь у контролі за виконанням кримінальних покарань, шляхом контролю за дотриманням прав та свобод засуджених та діяльністю кримінально-виконавчої системи в цілому. Погоджуємося із думкою висловленою Градецьким А.В., що роботу, яка спрямована на утвердження і збереження соціально-корисного статусу в засуджених, неможливо провадити без допомоги неурядових,

правозахисних, релігійних, інших громадських організацій чи окремих громадян. Саме вони повинні брати активну участь у проведенні профілактичних заходів з метою недопущення протиправної поведінки засуджених, а також корекції їх поведінки [1, с.119].

Світогляд жінок, які потрапляють у місця позбавлення волі звичайно змінюється, проте невірною є думка стосовно того, що він стає зовсім іншим. Наведемо відомості вчених, що підтверджують цю тезу. Щодо характеристики загальнозначущих позитивних людських якостей засуджених жінок наприкінці 90-х рр. ХХ ст. Л.О. Шевченко здійснила дослідження особистісних особливостей засуджених жінок, які перебували у виправних установах України. Автор стверджує, що, крім цінності свого «Я», залишається найбільш вагомим цінність «вони», тобто ті, хто залишився на волі - сім'я, діти, близькі, друзі. Такі цінності, як «щасливе сімейне життя», «кохання», притаманні жінкам лише із часом, проведеним у колонії. На тлі значного розпаду сімей засуджених жінок ставлення їх до свого сімейного життя змінюється, минуле ідеалізується [2, с. 18-19].

Дослідження вчених підтверджують тезу, стосовно того, що жінки, які звільнилися з місць позбавлення волі після звільнення у першу чергу розраховують на своїх рідних та близьких, які нададуть їм допомогу у адаптації до умов життя на волі.

Аналіз спеціальної літератури, присвяченої проблемам реабілітації звільнених із місць позбавлення волі, надає підстави стверджувати: єдине, що дійсно має першочергове значення для успішного початку чесного життя на волі, - це оточення, в яке особа повертається; підтримка родини, друзів; сприятлива соціально-економічна ситуація, а отже, можливість працевлаштування та забезпечення житлом. Ця позиція доводить, що за сучасних соціально-економічних умов перехідного періоду в Україні мають лише дбати про соціальне збереження особистості в умовах позбавлення волі, про що навіть і не згадується в законодавстві під час визначення цілей виконання покарання у виді позбавлення волі [3; 4; 5].

Останнім часом належну увагу науковці приділяють дослідженню проблем забезпечення соціальної та трудової реабілітації осіб, звільнених із місць позбавлення волі. За результатами спеціального дослідження, що було проведене в Україні у 2003 р., головними проблемами, що постали перед звільненими з місць позбавлення волі, є: проблема працевлаштування, житлова проблема, проблема зі здоров'ям, сімейні стосунки та взаємини з близькими та родичами, проблеми соціальної адаптації в сучасних умовах життя, взаємини в колективі та в суспільстві [6, с. 12].

Цю ж тенденцію підтверджують і відповіді жінок, засуджених до позбавлення волі, під час анкетування проведеного автором цієї статті у 2005 році. На запитання: «З якими труднощами Ви маєте побоювання зіткнутися після звільнення» - 51 % засуджених визначили як першочергову проблему отримання роботи з достатнім рівнем заробітної плати; 38 % - установа

нормальних родинних та сімейних взаємин; 32 % - забезпечення житлом; така ж кількість жінок (32 %) вважає необхідним підкреслити проблеми поганого стану здоров'я та подолання упередженого ставлення до жінки з боку оточуючих у зв'язку з тим, що вона перебувала в місцях позбавлення волі. Практично кожна третя жінка звільняється, маючи незадовільний стан здоров'я, втративши надію на підтримку рідних та близьких, чекаючи відторгнення з боку суспільства. Усе це задалегідь створює в неї стан незахищеності, а отже, значного психологічного напруження, що не може не позначитися на результатах виправного впливу під час відбування покарання.

Проте, незважаючи на такі перспективи, 74 % жінок має намір повернутися після звільнення туди, де проживали до засудження, розраховуючи на те, що у вирішенні їхніх проблем допоможуть саме близькі та рідні люди. Цей факт ще раз підкреслює, наскільки важливими для соціальної адаптації засудженої після звільнення є зв'язок із сім'єю, рідними. Що стосується стану порушення соціально корисних зв'язків із колишніми співпрацівниками (трудовим колективом), друзями: лише 8 % жінок висловили своє сподівання на їхню підтримку після звільнення. Решта зазначила, що у вирішенні особистісних проблем має сподіватися лише на себе.

Не можемо не погодитися із тезою, що була висловлена на міжнародному симпозіумі з питань пошуку альтернатив тюремному ув'язненню. Центри соціальної адаптації повинні бути корінним чином перероблені, що потребує значних, але таких, що згодом повернуться у моральному та матеріальному плані витрат. Переробка повинна здійснюватися приймаючи до уваги службу патронату. Необхідно збільшити (з професійними змінами) склад центрів, створити власне виробництво, змінити житлові умови, створити психологічну службу. Головним завданням центру повинно бути зменшення ймовірності повернення засудженого до кримінального осередку. Щоб вищевказане почало працювати потрібно створити нову службу, що візьме на себе здійснення поступової опіки. Зі створенням такої служби правозахисні організації зможуть більш активно та корисніше займатися засудженими [7, с. 52.].

Окрім цього суспільство повинно змінювати відношення до жінок, які звільнилися з місць позбавлення волі і не останню роль у цьому повинна відігравати держава. На рівні засобів масової інформації на державне замовлення повинні транслюватися телепрограми, які висвітлювали б життя засуджених жінок у місцях позбавлення волі, розмови з засудженими жінками, для того щоб доводити, що ці жінки не є небезпечними, вони є звичайними членами суспільства, які допустили порушення закону та понесли за це покарання і суспільство не повинно втручати карати таких жінок неповагою та недовірою до них.

Отже, на державному рівні закріплені основи успішної ресоціалізації засуджених жінок, проте за сучасних умов функціонування нашої держави засуджені жінки потребують подальшої допомоги та удосконалення засобів допомоги жінці у складному процесі поновлення її як повноправного члена суспільства і не останню роль у цьому повинен відігравати громадський контроль у

сфері виконання кримінальних покарань. Оскільки громадський контроль передбачає не тільки контроль за дотриманням прав і свобод засуджених при виконанні (відбуванні) кримінальних покарань, алей інформування громадськості про стан речей у цій сфері. Проблеми виявлені при здійсненні громадського контролю за дотриманням прав та свобод жінок, які відбувають покарання у виді позбавлення волі повинні доводитися до компетентних органів, окрім цього повинні розроблятися заходи щодо їх усунення, у тому числі шляхом інформування громадськості про існуючі проблеми. Спостережні комісії та піклувальні ради повинні публічно звітувати про дотримання прав та свобод засуджених жінок, приймати активну участь у пропаганді прийняття звільнених від відбування покарання жінок на роботу, приймати участь у формуванні більш гуманного ставлення суспільства до жінок, що відбували покарання у виді позбавлення волі.

Література:

1. Градецький А.В. Громадський контроль за дотриманням прав і свобод засуджених до позбавлення волі, колишніх суддів та співробітників правоохоронних органів. *Право і Безпека*. 2009. № 5. С. 118-121.
2. Шулежко Т. А. Особливості карально-виховного впливу на неодноразово судимих до позбавлення волі жінок, які відбувають покарання у виправно-трудовах установах : автореф. дис. на здобуття наук. степеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08. Київ, 1996. 24 с.
3. Панасюк М. Б. Проблеми реабілітації ув'язнених: західний досвід. *Проблеми пенітенціарної теорії і практики: Щорічний бюлетень Київського інституту внутрішніх справ*. 2001. № 6. С. 144-157.
4. Рудник В. И. Отрицательные последствия применения уголовного наказания в виде лишения свободы и основные меры их нейтрализации : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.08. Київ, 1990. 241 с.
5. Савченко А. В. Порівняльний аналіз кримінального законодавства України та федерального кримінального законодавства Сполучених Штатів Америки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2006. 36 с.
6. Неживець О. М. Забезпечення соціальної та трудової реабілітації осіб, звільнених з місць позбавлення волі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 Київ, 2005. 20 с.
7. Марьяновский Г. Несостоявшиеся шаги судебной-правовой реформы. В поисках альтернатив тюремному наказанию : матеріали міжнародного симпозиуму, 15-16 січня 1997 р. С. 49-53.

Павленко Л. В., Чекмарьова І. М. КВАЛІФІКАЦІЯ ОДЕРЖАННЯ ДОСТУПУ ДО ДИТЯЧОЇ ПОРНОГРАФІЇ, ЇЇ ПРИДБАННЯ, ЗБЕРІГАННЯ, ВВЕЗЕННЯ, ПЕРЕВЕЗЕННЯ ЧИ ІНШЕ ПЕРЕМІЩЕННЯ, ВИГОТОВЛЕННЯ, ЗБУТ І РОЗПОВСЮДЖЕННЯ.....	196
Пашенко О.М. ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ЗЕМЕЛЬ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ В МЕЖАХ ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ	198
Петринич О. Г., Шельонг Р. О. ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ «Я-КОНЦЕПЦІЇ» В МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ	200
Петринич О. Г., Харина О. В. ОСОБЛИВОСТІ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ У ПІДЛІТКІВ.....	203
Петринич О. Г., Лилик Ю. Р. ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВА СФЕРА ОСОБИСТОСТІ СПЕЦІАЛІСТА ТА ВИКОНАННЯ ТРУДОВИХ ОБОВ'ЯЗКІВ	205
Поляков Є. В., Гнатюк І. С. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ	207
Байда Ю. Ф., Проскурня Є. Є. КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ВЧИНЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ ЗЛОЧИНІВ В БОЙОВІЙ ОБСТАНОВЦІ. ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ	210
Пядишев В. Г. ІНТЕРНЕТ ТА КРИПТОВАЛЮТА – ВИТОНЧЕНІ ЗАСОБИ НЕЛЕГАЛЬНОГО ПОШИРЕННЯ НАРКОТИЧНИХ РЕЧОВИН.....	213
Резніченко С.В., Резніченко Г.С. ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ ПРАВ ЖІНОК, ЯКІ ВІДБУВАЮТЬ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ.....	216
Репчонок А. Ю. ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ВНЕСЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ПРО ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ ДО ЄДИНОГО РЕЄСТРУ ДОСУДОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ.....	220
Рибаченко С. П., Баранов С.О. ДОСЛІДЖЕННЯ ДОСВІДУ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ПРАВОПОРУШЕННЯМ НА ДЕРЖАВНОМУ КОРДОНІ.....	223
Собко Г. М. КОНКУРЕНЦІЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ НОРМ ПРИ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРЕДМЕТУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	227